

Ochrana osobnosti

Míra informačního sebeurčení dítěte je do určité míry modifikovaná vůlí nositelů rodičovské zodpovědnosti. Aktivní účast nositele rodičovské zodpovědnosti na, z hlediska dítěte, jeho nežádoucí medializaci, se primárně promítá v oblasti výkonu rodičovské zodpovědnosti, včetně úvah o jejím omezení, či změně (napomenutí, omezení, změna výchovy apod.), ale nikoliv do úvah o vyloučení protiprávnosti zásahu způsobeného médiem. Ochrana dítěte vyžaduje, aby bylo chráněno proti všem zásahům, jedno odkud přicházejí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 3770/2011, ze dne 12.12.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce nezletilého A. Š., zastoupeného matkou I. P. B., právně zastoupeného JUDr. M.Č., advokátem se sídlem P., proti žalované B.MEDIA, v. o. s., se sídlem P., právně zastoupené JUDr. M.Š., advokátem se sídlem P., o ochranu osobnosti, ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 32 C 20/2006, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. dubna 2011, č.j. 1 Co 331/2010-126, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Městský soud v Praze (dále jen „soud prvního stupně“) dne 16. června 2010, č.j. 32 C 20/2006-111, zamítl žalobu, aby bylo žalované zakázáno zveřejňovat články týkající se soukromí a rodinného života žalobce (odst. I výroku) a aby žalobci zaplatila 1,500.000,- Kč (odst. II výroku). Současně žalobci uložil, aby žalované na náhradě nákladů řízení zaplatil 14.000,- Kč (odst. III výroku).

Žalobce spatřoval neoprávněný zásah do osobnostních práv ve třech článcích vydaných v týdeníku „Pestrý svět“, jehož vydavatelem je žalovaná, konkrétně v článku ze dne 24. 3. 2005 „Chudák tlustý A.: Všichni se mi smějí“, v článku ze dne 2. 6. 2005 „Vymění lásku syna za milence?“ a v článku ze dne 23. 6. 2005 „Syn B. trpí“. Soud prvního stupně konstatoval, že fotografie uvedené u prvního článku jsou zjevně pořízené na veřejnosti, žalobce problémy s váhou skutečně má, a to, že ho spolužáci oslovují „lívaneček“, není nijak dehonestující. Formulace použité v textu článku, že žalobce trpí ve svém nitru, je legitimní úvahou, ale dle soudu není objektivně způsobitelná narušit jeho soukromí. Ve druhém článku, kdy autor rozebírá nový vztah matky žalobce se Z. P. a jeho případný dopad na žalobce, resp. spekulace, zdali by se jeho situace změnila, kdyby měl nového sourozence, soud vyhodnotil jako legitimní úvahu v souvislosti s nově navázaným vztahem matky. V posledním článku soud prvního stupně dovedl pouze kritiku na matku žalobce, která zjevně nedokáže žalobci vytvořit zázemí a podmínky, tak aby bylo jeho dětství šťastné. Soud prvního stupně prokázal, že matka žalobce poskytovala informace a rozhovory z jeho soukromí minimálně od roku 2004, kde zmiňovala i tloušťku syna a zdůvodňovala, proč je tak silný. V dané věci soud neshledal neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce, neboť nebylo prokázáno, že by byly zveřejňovány věci z jeho soukromí, a tloušťka nemůže být považována za zásah do soukromí. Soud prvního stupně současně dovedl, že pořízení fotografií nezletilého bylo v souladu se zákonnou licencí podle ustanovení § 12 odst. 3 obč. zák. Proto soud prvního stupně uvedl, že zákazem zveřejňování článků o žalobcově soukromí by bylo odepřeno vydavateli zabývat se soukromím či rodinným životem osob veřejného zájmu, a byla by tak porušena informační povinnost.

Vrchní soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) dne 19. dubna 2011, č.j. 1 Co 331/2010-26, změnil

rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé jen tak, že žalovaná je povinna žalobci zaplatit 300.000,- Kč do tří dnů od právní věci rozsudku, jinak ho potvrdil. A současně rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. V odůvodnění odvolací soud uvedl, že žalobcovi rodiče jednoznačně patří mezi osoby veřejného zájmu, známé z oblasti hudebního života, naopak žalobce, byť je dítětem osob veřejného zájmu, sám takovou osobou není a nelze proto dopustit, aby jeho osoba byla cíleně využívána, popř. zneužívána k dokreslení informací o rodičích a aby o něm byly poskytovány informace, které narušují či ohrožují jeho osobnostní práva. Žalobce se tedy zcela oprávněně dovolával ochrany podle Úmluvy o právech dítěte, konkrétně čl. 3 odst. 1 a čl. 16. Odvolací soud vzal v potaz fakt, že sama matka žalobce zpřístupňuje soukromí žalobce médiím, nicméně z předložených 26 článků jich bylo jen 8 uveřejněno v době před uveřejněním předmětných článků, přičemž většina z nich zmiňuje žalobce jen okrajově. Naopak, v článcích zveřejněných žalovanou je z žalobce učiněna ústřední postava, jsou mu vkládány do úst různé výroky („Už nechci být synem slavné mámy“, „Všichni se mi smějí“), a i samotný název článku je dle odvolacího soudu dehonestující („Chudák tlustý A.: Všichni se mu smějí“), stejně jako označení za „otesánka“ či „lívanečka“. Zesměšňování žalobcovy nadváhy u nezletilého dítěte, které se na veřejnosti samo neprosazuje, a jehož zájem má být chráněn, je třeba posuzovat jako neoprávněný zásah do žalobcovy důstojnosti. Dle odvolacího soudu došlo k zásahu i zveřejněním fotografií, neboť nebylo prokázáno, že byl dán souhlas zákonných zástupců k jejich zveřejnění a žalovaná pak neprokázala, jakým způsobem předmětné fotografie získala, tudíž nelze dovodit, že by jejich uveřejnění bylo v souladu se zákonnou licencí podle ustanovení § 12 odst. 3 obč. zák. Odvolací soud shledal, že právo žalované na zveřejňování článků týkající se žalobcova soukromí a rodinného života ji obecně nelze upřít, nicméně k neoprávněnému zásahu do žalobcovy důstojnosti a soukromí zde došlo, navíc v deníku s celostátní působností před širokou čtenářskou veřejností, kdy intenzita zásahu byla značná a vážnost žalobce ve společnosti byla objektivně snížena, a proto odvolací soud shledal předpoklady pro přiznání náhrady nemajetkové újmy v penězích podle § 13 odst. 2 obč. zák. Ke stanovené výši soud uvedl, že přihlédl k věrohodnému tvrzení obsaženému v žalobě, že žalobce je nezletilý, stal se nejistým v dětském kolektivu, odmítal jídlo, došlo k jeho zesměšnění před širokou čtenářskou veřejností a on se nemohl bránit, a proto uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 300.000,- Kč.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalovaná včasné dovolání (dále jen „dovolatelka“) k Nejvyššímu soudu (dále jen „dovolací soud“), ve kterém navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil zpět k dalšímu řízení. Dovolatelka uvádí, že osoba žalobce byla a je často medializována, a žalobce, stejně jako jeho rodiče, k této medializaci aktivně přispívá, kdy se nejedná pouze o články související s pracovními aktivitami rodičů, ale i o akce výlučně soukromého charakteru, jako jsou dovolené a oslavy. Logicky tak zvyšuje zájem o svoji osobu, stejně tak jako zájem o vzhled žalobce, zvláště když se jedná o vzhled svým způsobem nestandardní a zajímavý. Matka žalovaného zpřístupňuje podle odvolatele svoje soukromí velmi široce, a jako zákonný zástupce žalovaného je rovněž zodpovědná za to, jakým způsobem chrání jeho soukromí, a také za to, že ho zpřístupňuje. Dovolatelka uvádí, že zjednodušeně lze uvažovat o tom, že matka žalobce si tak může „přilepšovat“, když nejprve poskytne informace o svém synovi médiím, a následně jeho prostřednictvím získá náhradu nemajetkové újmy za zásah do osobnostních práv. Dovolatelka je přesvědčena, že zvýšený zájem veřejnosti a médií, který žalobce pro své rodiče musí strpět, je kompenzován jinými výhodami, a pokud v jejich kontextu žalobce strpí určité omezení osobnostních práv, není to zcela neodůvodněné ani nespravedlivé. Svými články dovolatelka nesnížila důstojnost žalobce a domnívá se, že interpretace citovaných spojení i celého článku není správná. Článek žalobce nezesměšňuje pro jeho tloušťku, pouze opakuje obecné informace; navíc sama žalovaná za „otesánka“ či „lívanečka“ žalobce neoznačuje, ale pouze popisuje vnímání žalobce třetími osobami, a to jen proto, aby upozornila, že takový pohled nebo označování žalobce nemusí být spravedlivé a důvodné, a snažila se popsat situaci tak, aby se ho mohla „zastat“. Pokud jde o fotografie, dovolatelka uvádí, že tak bylo odvolacím soudem rozhodnuto bez provedení navržených důkazů a rovněž bez náležitého poučení účastníků řízení o možném odlišném právním posouzení odvolacím

soudem ve smyslu § 118a odst. 2 o.s.ř. Naposledy dovolatelka uvádí, že soud vůbec neuvedl, jak konkrétně byla snížena jeho důstojnost nebo vážnost ve společnosti, zásah do osobnostních práv nebyl prokázán, bylo to pouze účelově tvrzeno žalobcem a nebylo podloženo žádným důkazem, naopak důkazy navržené dovolatelkou provedeny nebyly. Navíc, když odvolací soud hodlal uvěřit neprokázaným tvrzením obsaženým v žalobě, měl žalovanému poskytnout možnost tato tvrzení obvyklými důkazními prostředky vyvrátit, což se nestalo, a tak byla dovolatelka zbavena svých procesních práv, a tím nepochybně došlo k zásahu do práva na spravedlivý proces.

K podanému dovolání bylo podáno vyjádření žalobce, ve kterém uvádí, že považuje závěry odvolacího soudu za správné. Žalobce v řízení popřel, že by rodiče poskytovali médiím informace z jeho soukromí, většina článků předložená žalovanou se žalobce týkají pouze okrajově a neobsahují žádné intimní informace. Žalobce tvrdí, že se jeho matka snažila vždy chránit jeho soukromí a po uveřejnění prvního článku vyzvala žalovanou dopisem ze dne 1. 4. 2005, aby upustila od neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti žalobce. V roce 2007 se matka za účelem ochrany žalobce obrátila na Úřad městské části Praha 22, neboť došlo k situaci, kdy novináři a fotografové vyčkávali v okolí školy a bydliště žalobce a snažili se ho fotit a kontaktovat. Tvrzení, že si matka žalobce měla „přilepšovat“ poskytováním informací medií považuje za urážlivé a to, že by články měly být uváděny ve prospěch žalobce jsou pouze cynická a účelová tvrzení. Stejně tak má za to, že odvolací soud správně posoudil, že fotografie u článku jsou pořízeny bez vědomí žalobce a jeho rodičů. Proto žalobce navrhuje, aby dovolací soud podané dovolání zamítl.

Dovolací soud po té, co přihlédl k čl. II bodu 12. zákona č. [7/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, uvážil, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou zastoupenou advokátem (§ 241 odst. 1 o.s.ř.), stalo se tak ve lhůtě vymezené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř., je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř. a je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.

Podle ustanovení § 11 občanského zákoníku, má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

Podle ustanovení § 12 odst. 1 občanského zákoníku, písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejich projevů osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením.

Podle ustanovení § 12 odst. 2 občanského zákoníku, svolení není třeba, použijí-li se písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky nebo obrazové a zvukové záznamy k účelům úředním na základě zákona.

Podle ustanovení § 12 odst. 3 občanského zákoníku, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby pořídit nebo použít přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství. Ani takové použití však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby.

Podle ustanovení § 13 odst. 1 občanského zákoníku, fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

Podle ustanovení § 12 odst. 2 občanského zákoníku, pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1 zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

Podle ustanovení § 13 odst. 3 občanského zákoníku, výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

Dovolatelka v prvé řadě namítá nesprávné právní posouzení věci, když má za to, že o protiprávní zásah do osobnostních práv nezletilého žalobce se nemůže jednat tam, kde nezletilý je osobou veřejného zájmu, kdy k zájmu médií o nezletilého aktivně přispívají jeho zákonní zástupci a kde zvýšený zájem veřejnosti a médií, který nezletilý žalobce pro své rodiče musí strpět, je kompenzován jinými výhodami. Na podporu této argumentace dovolatelka rovněž odkázala na rozsudek Spolkového soudního dvora (Bundesgerichtshof) ze dne 9. 12. 2003 - VI ZR 373/02 (KG), uveřejněný v časopise Právní rozhledy č. 16/2004 str. 621-624, z něhož plyne teze, že ten, kdo svoje soukromí v určitých oblastech veřejnosti zpřístupní, nemůže se současně odvolávat na ochranu soukromí odvráceného od veřejnosti. Tato teze měla najít vyjádření i v české judikatuře, kde žalovaná cituje zejména rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 1 Co 320/2005, dovolání, proti němuž bylo odmítnuto usnesením Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1228/2007 (ústavní stížnost proti usnesení Nejvyššího soudu byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 15. 10. 2009, sp. zn. II. ÚS 3045/08).

K argumentaci zahraniční judikaturou je předně třeba uvést, že zmiňovaný rozsudek Spolkového soudního dvora se primárně zabýval předpoklady, za kterých smí být zveřejňovány letecké snímky prázdninových sídel „celebrit“ bez jejich souhlasu (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2004, sp. zn. 30 Cdo 181/2004), a příklon soudu ve prospěch práva na informace a svobodu tisku byl ovlivněn i jednáním dotčené osoby, která dříve uveřejnila fotografie dílčích prostor vnějšího zařízení statku. V přezkoumávané věci je však třeba vyjít z jiných předpokladů.

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1228/2007, Nejvyšší soud vyložil, že ke vzniku občanskoprávních sankcí za nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti fyzické osoby podle § 13 obč. zák. musí být jako předpoklad odpovědnosti splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobitelného vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení, nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě, tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí být dána příčinná souvislost mezi zásahem a vzniklou újmou na chráněných osobnostních právech takové osoby.

Občanský zákoník právo na ochranu osobnosti fyzické osoby upravuje jako jednotné právo, jehož obsahem je v občanskoprávní oblasti zabezpečit respektování osobnosti fyzické osoby a její všestranný svobodný rozvoj. Jde o zásadní rozvedení a konkretizaci článků 7, 8, 10, 11, 13 a 14 Listiny základních práv a svobod. V rámci jednotného práva na ochranu osobnosti existující dílčí práva zabezpečují občanskoprávní ochranu jednotlivých hodnot (stránek) osobnosti fyzické osoby jako neoddělitelných součástí celkové fyzické a psychicko-morální integrity osobnosti. Jde mimo jiné i o právo fyzické osoby rozhodnout podle vlastního uvážení, zda, popř. v jakém rozsahu a jakým způsobem mají být skutečnosti jejího osobního soukromí zpřístupněny jiným, a zároveň se bránit proti neoprávněným zásahům do této sféry ze strany jiných osob. Neoprávněnost využívání, resp. zveřejňování skutečností soukromého života, je dána v případech, kdy osoba, jíž se týkají, sama o jejich využití nebo zveřejnění nerozhodla, tedy nedala k nim souhlas, který je v tomto případě jediným zákonným důvodem vylučujícím neoprávněnost. Naopak nerozhodný je způsob, jakým uvedené informace byly získány, stejně jako to, zda jsou pravdivé nebo nepravdivé. Právě tak nerozhoduje, jde-li o skutečnosti z osobního soukromí difamující povahy či nikoli. Jinak řečeno, tvrzení týkající se osobního soukromí, není nikdo oprávněn - a to i kdyby tato tvrzení odpovídala skutečnosti - rozšiřovat.

Zákon přitom nečiní rozdíl v subjektech, které jsou právem na ochranu osobnosti nadány (srov. výraz „fyzická osoba“ v ustanovení § 11 obč. zák.). Nositelem tohoto práva je tak i nezletilé dítě (srov. ustanovení § 7 odst. 1 obč. zák., podle něhož způsobilost fyzické osoby mít práva a povinnosti vzniká

narozením. Tuto způsobilost má i počaté dítě, narodí-li se živé). Tato ochrana je dítěti (ve smyslu čl. 1) zajišťována i Úmluvou o právech dítěte (sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. [104/1991](#) Sb., dále jen „Úmluva o právech dítěte“, nebo „Úmluva“), podle jejíhož čl. 16 odst. 1 žádné dítě nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence, ani nezákonným útokům na svou čest a pověst. Podle ustanovení čl. 16 odst. 2 Úmluvy má dítě právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.

Přesto je však postavení dítěte v řízení o ochranu osobnosti specifické, díky jeho vyšší zranitelnosti. Postavením dětí jako subjektů ochrany osobnosti (právo na podobiznu) se zabýval např. německý Spolkový ústavní soud (Bundesverfassungsgericht) v rozsudku ze dne 15. 12. 1999, sp. zn. BVerfG, 1 BvR 653/96, kde v bodech 83. - 85. odůvodnění vyslovil, že děti potřebují zvláštní ochranu, protože se teprve musí vyvinout v osoby odpovědné sami za sebe. Tato potřeba ochrany je dána i s ohledem na nebezpečí, které vychází ze zájmu médií a jejich odběratelů (adresátů) o fotografie dětí. Jejich samostatný vývoj může být narušen citelněji, než je tomu u dospělých. Prostředí, ve kterém se děti mohou rozvíjet bez obavy z rušivého veřejného pozorování, musí být proto chráněno mnohem komplexněji než u rodičů. Spolkový ústavní soud rovněž dovedl, že projev ochrany osobnosti podle článku 6 Základního zákona není možné určit v obecné a abstraktní rovině. Jestliže se ale rodiče s dětmi vědomě obracejí na veřejnost - společně se podílejí na veřejných akcích nebo dokonce stojí v jejich centru, půjde zpravidla o ztrátu potřeby ochrany. V tomto ohledu na sebe přijímají podmínky veřejného vystupování. Ostatně ochrana obecného osobnostního práva mů zasáhnout ve prospěch specifického vztahu mezi rodiči a dětmi i tam, kde chybějí podmínky místního ústraní (örtliche Abgeschlossenheit).

Tato judikatura podle dovolacího soudu může představovat určité názorové východisko i v přezkoumávané věci, je však třeba dbát určitých specifik, která je nečiní bezezbytku přenosná. Výše citované úvahy Spolkového ústavního soudu ve vztahu rodič-dítě modifikovaly obecnou premisu zaujímanou Spolkovým soudním dvorem, že mimo své obydlí se postavy veřejného zájmu (osoby „par excellence“ v jeho terminologii) nemohou spoléhat na ochranu svého soukromí, pokud se nestáhly do ústraní mimo dosah očí veřejnosti - kde je každému jasné, že chtějí být sami a kde s vírou v to, že jsou sami, se chovají v dané situaci způsobem, jakým by se na veřejnosti nechovali. Ve věci řešené německými soudy rozhodoval naposled rozsudkem ze dne 24. 6. 2004, ve věci Von Hannover proti Německu, stížnost č. 59320/00, Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) o nároku, který již nezahrnoval ochranu před šířením fotografií stěžovatelky a jejích dětí - který vyslovil, že rozhodujícím faktorem při posouzení střetu ochrany soukromého života a svobody projevu by měl být příspěvek publikovaných fotografií a článků k diskusi o obecném zájmu. Veřejnost nemá legitimní zájem vědět, kde se stěžovatelka nachází a jak se chová v soukromém životě, i když se objeví na místech, která nelze vždy popsat jako místa v ústraní. I když je takový veřejný zájem dán, jako je dán komerční zájem časopisů na publikování těchto fotografií a těchto článků, v projednávaném případě musí takový zájem podle názoru ESLP ustoupit právu stěžovatelky na účinnou ochranu jejího soukromého života.

Vztaženo k projednávané věci, ochrany podle ustanovení § 11 obč. zák. požívají i takové snímky nezletilého dítěte „celebrit“, zachycující jeho každodenní a soukromou činnost, na jejichž zveřejnění není dán obecný zájem a to - jak bude dále vysvětleno - i když je poskytl jejich zákonný zástupce, vedený pohnutkou přitáhnout pozornost veřejnosti ke své osobě.

Úvahu dovolatelky, že svolení zákonného zástupce s veřejným šířením fotografií a článků o nezletilém dítěti, zachycujících a mapujících soukromí dítěte, vylučuje protiprávnost zásahu, je třeba odmítnout. Ustanovení čl. 16 Úmluvy poskytuje dítěti ochranu před svévolnými zásahy do jeho soukromí, bez rozlišení odkud (kým) jsou činěny. Jinými slovy, dítě má právo na ochranu před svévolnými zásahy do svého soukromí i tehdy, jsou-li činěny jeho zákonnými zástupci (nositeli rodičovské zodpovědnosti). Tato ochrana ve vztahu rodič-dítě se však nerealizuje prostřednictvím

žaloby na ochranu osobnosti podle ustanovení § 11 obč. zák., ale prostřednictvím ochranných institutů zakotvených v zákoně č. [94/1963](#) Sb., zákoně o rodině. Podle ustanovení § 31 odst. 1 písm. a) zákona o rodině, rodičovská zodpovědnost je souhrn práv a povinností při péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Podle ustanovení § 31 odst. 2 věta první zákona o rodině, při výkonu práv a povinností uvedených v odstavci 1 jsou rodiče povinni důsledně chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje.

Důsledná ochrana zájmu dítěte se vztahuje i na zájem představovaný právem dítěte na informační sebeurčení. Jde-li o základní právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu jména, které je zakotveno v čl. 10 Listiny, uplatňuje se toto právo ve více sférách. Jedná se o soukromou sféru, sféru společenskou, občanskou a profesionální, přičemž poslední tři lze označit za sociální sféru. V první sféře jde vlastně o ochranu soukromí, v jehož rámci se nepochybně uplatňuje i právo na čest. Zásadně je však věcí každého, co a v jakém rozsahu z této sféry uvolní jako informaci pro okolní svět. Jinými slovy, v tomto segmentu zpravidla platí naprosté informační sebeurčení. Sféra sociální, občanská a profesionální reflektují sociální povahu základních práv, resp. odrážejí fakt, že jednotlivec žije ve společenství a vstupuje s ostatními jeho členy do komunikace, přičemž skrze své chování, ba dokonce skrze své samotné bytí, ovlivňuje ostatní členy společenství. V této druhé sféře již neplatí naprosté informační sebeurčení, jinými slovy do této sféry lze za určitých podmínek vstupovat, neboť se v ní mohou vyskytovat fakta, která mohou být předmětem oprávněného veřejného zájmu (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. II. ÚS 171/12, či nálezy téhož soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09).

Informační sebeurčení dítěte je však nadto do určité míry modifikováno vůlí nositelů rodičovské zodpovědnosti. Ti, jak plyne z ustanovení § 31 odst. 2 zákona o rodině, by měli dbát, aby se veřejnost nedozvídala informace ze soukromého života dítěte, které mohou být vnímány jako pro dítě ponižující, zesměšňující či jinak způsobilé narušit jeho řádný (rozuměno zejména psychický) vývoj. Zákon o rodině v tomto ustanovení zdůrazňuje, že rodiče vykonávají rodičovskou zodpovědnost s ohledem na zájem dítěte. K tomu, co je - zejména v procedurální rovině - třeba rozumět zájmem dítěte, se Nejvyšší soud vyjádřil v rozsudku ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3430/2011, uveřejněném pod číslem 102/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Mimo jiné zde vyložil, že rozhodování třetích osob o nejlepších zájmech dítěte vychází z uspokojení základních potřeb dítěte (výživa, bydlení, zdraví), jeho rozvoje, názorů a přání dítěte, totožnosti dítěte, citového spojení, jeho zdraví, bezpečí, ochrany, zaopatření, péče, soudržnosti rodiny, trvalosti domova, vazeb dítěte na kamarády, ze školních vztahů, rizik náhradní péče, kulturního pozadí či náboženské víry. Samotné rozhodnutí pak musí sledovat cíl stabilního a nikoliv přechodného řešení, které sleduje skutečně dlouhodobé zájmy dítěte. V této souvislosti Nejvyšší soud rovněž odkázal na znění Preambule Úmluvy, kde se prohlašuje, že státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají, že v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti musí dítě vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění.

Vykonává-li nositel rodičovské zodpovědnosti práva a povinnosti z ní plynoucí v rozporu s ustanovením § 31 zákona o rodině, vystavuje se sankcím, předvídaným v hlavě druhé zákona o rodině, resp. též v ustanovení § 14 zák. č. [359/1999](#) Sb. o sociálně-právní ochraně dětí. Za takové jednání může být považováno i poskytování a souhlas s veřejným šířením důvěrných informací o dítěti, sleduje-li jejich prostřednictvím zvýšení vlastní atraktivity pro širokou veřejnost a s ní spojený (zejména finanční) prospěch. Důsledky takových pochybení se primárně promítají do vztahu rodič - dítě, nikoliv do vztahu původce zásahu - dítě do té míry, že by vylučovala protiprávnost takového zásahu.

Aby bylo možno dovozovat důsledky ve vztahu původce zásahu - dítě, muselo by se vedle souhlasu dotčené osoby na její straně rovněž jednat o osobu veřejného zájmu. Parlamentní shromáždění Rady

Evropy ve své doporučující rezoluci č. 1165 (1998) vydané dne 26. června 1998 označilo za osobu veřejného zájmu „osoby, jež zastávají nějaký veřejný úřad anebo využívají veřejné zdroje a široce řečeno, všechny ty, kteří hrají roli ve veřejném životě, ať už v politice, ekonomii, umění, sociální sféře, sportu nebo v nějakém jiném oboru.“ Evropský soud pro lidská práva na tuto definici opakovaně odkazuje a také ji postupně rozšířil o tzv. „osoby veřejného zájmu na základě chování“, kdy taková osoba na sebe nejprve upozorní nějakým kontroverzním činem a posléze se k dané věci vyjadřuje do médií (srov. např. Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft m.b.H. proti Rakousku (č. 3), rozsudek ze dne 13. 12. 2005, stížnost č. 66298/01 a č. 15653/02, § 44 či Flinkkilä a další proti Finsku, rozsudek ze dne 6. 4. 2010, stížnosti č. 25576/04, § 82–84). Jedná se o vymezení širší, než je osoba par excellence, nebo synonymicky „celebrita“. Zde je nutno vzít v úvahu, že rozvoj dítěte se utváří v rámci nejužší rodiny a sociální interakce s okolím se dějí (a jsou podmiňovány) jejím prostřednictvím. Jinými slovy, dítě „celebrit“ není ipso facto „celebritou“.

Lze tedy shrnout, že míra informačního sebeurčení dítěte je do určité míry modifikovaná vůlí nositelů rodičovské zodpovědnosti. Aktivní účast nositele rodičovské zodpovědnosti na, z hlediska dítěte, jeho nežádoucí medializaci, se primárně promítá v oblasti výkonu rodičovské zodpovědnosti, včetně úvah o jejím omezení, či změně (napomenutí, omezení, změna výchovy apod.), ale nikoliv do úvah o vyloučení protiprávnosti zásahu způsobeného médiem. Ochrana dítěte vyžaduje, aby bylo chráněno proti všem zásahům, jedno odkud přicházejí.

Zbývá posoudit, zda a jak se porušení povinností nositele rodičovské zodpovědnosti podle ustanovení § 31 odst. 2 zákona o rodině ve vazbě na čl. 16 Úmluvy promítá do úvah o snížení výše relativní satisfakce původce zásahu. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4431/2007, uveřejněném pod číslem 98/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud mimo jiné vyslovil, že tím, že se postižená fyzická osoba sama vystavila možnému diskriminačnímu jednání, se nesnižuje míra jejího práva na ochranu osobnosti, ani se tím nevylučuje neoprávněnost případného zásahu proti její osobní integritě. Jakkoliv se v citované věci jednalo o zcela jiné poměry, lze z ní vysledovat závěr, že osobní pohnutka osoby dotčené na osobnostních právech, ji nezabavuje ochrany, ani takovou ochranu neumenšuje. V řízeních, kde je dotčeno osobnostní právo dítěte, je nadto třeba uvážit, že to zpravidla není samotný nezletilý žalobce (postižená fyzická osoba), kdo zpřístupňuje informace o svém soukromí široké veřejnosti, ale - v důsledku modifikovaného informačního sebeurčení dítěte - tak činí jeho zákonný zástupce. Zde je nutno zopakovat, že lze-li podle okolností případu takové jednání zákonného zástupce považovat za porušování jeho povinností k dítěti (§ 31 odst. 2 zákona o rodině, čl. 16 Úmluvy), je třeba rovněž z takového jednání ve vztahu k zákonnému zástupci vyvodit důsledky.

Kdyby se však jednání zákonného zástupce, objektivně kvalifikované jako rozporné se zájmy dítěte, mělo promítnout např. ve snížení výše uvažovaného peněžitého zadostiučinění, došlo by jednak k popření satisfakční funkce peněžitého zadostiučinění ve vztahu k dotčenému dítěti (nezletilému je peněžité zadostiučinění sníženo, ačkoliv se na vzniku újmy nepodílelo) a rovněž k preventivní funkci peněžitého zadostiučinění (šířitel soukromých informací o dítěti by nebyl před dalšími útoky odstrašen výší přiznaného peněžitého zadostiučinění). Proto lze uzavřít, že porušením povinností nositele rodičovské zodpovědnosti podle ustanovení § 31 odst. 2 zákona o rodině ve vazbě na čl. 16 Úmluvy nedochází ke snížení výše relativní satisfakce poskytované původcem zásahu. Odlišný právní názor odvolacího soudu je proto nesprávný a nemohl tak ani být důvodem k snížení žalobcem požadovaného zadostiučinění. Žalobce však proti zamítavému výroku odvolacího soudu dovolání nepodal a tento výrok proto nemohl být přezkumu dovolacího soudu otevřen. Tento dílčí, nesprávný právní závěr odvolacího soudu, však zásadně nezhodnocuje celkové právní posouzení věci. Závěr o výši peněžitého zadostiučinění odůvodnil odvolací soud intenzitou zásahu, šíří společenského ohlasu, jakož i tím, že se jednalo o opakované zásahy, proti nimž se žalobce nemohl účinně bránit.

Dovolatelka dále uplatnila dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř., kdy má za

to, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a dále, že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o.s.ř.).

Z protokolu o jednání před odvolacím soudem vyplývá, že odvolací soud důkazy znovu neprovedl listinné důkazy, vycházel pouze z důkazů provedených před soudem prvního stupně a pouze je doplnil o doplňující přednesy účastníků. V projednávané věci soud prvního stupně z listinných důkazů a z přednesů účastníků dovodil, že matka poskytovala informace a rozhovory ze soukromí nezletilého, a že fotografie, které byly v té souvislosti zároveň s články pořizovány, byly pořizovány na veřejnosti, a nejsou proto způsobilé zasáhnout do občanskoprávní sféry žalobce. Naopak, odvolací soud, bez zopakování či doplnění listinných důkazů, dovodil, že pouze 8 článků o žalobci bylo zveřejněno před uveřejněním článků žalované, přičemž žalobce zmiňuje pouze okrajově, a současně, že v řízení nebylo prokázáno, že by zákonní zástupci dali souhlas s použitím fotografií žalobce, žalovaná neprokázala, jak tyto fotografie získala, a tudíž jejich zveřejnění nebylo v souhlasu s ustanovením § 13 odst. 3 obč. zák. I když odvolací soud dospěl částečně k jiným skutkovým závěrům, aniž by zopakoval dokazování čtením listin, nejednalo se o vadu, která by měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Jinými slovy, rozhodnutí odvolacího soudu by nevyznělo jinak, nebýt této vady. Odvolací soud totiž věnoval odlišná zjištění účasti matky na poskytování důvěrných informací ze života nezletilého. Tato zjištění se však – jak bylo výše uvedeno dovolacím soudem – nemohla promítnout do závěru odvolacího soudu o odpovědnosti žalovaného za protiprávní zásah do osobnostních práv žalobce, ani nemohla mít vliv na výši přiznané relativní satisfakce.

Ve vztahu k fotografiím soud prvního stupně uvedl, že byly zřejmě pořízeny na veřejnosti, odvolací soud pak vyšel z toho, že žalovaná neprokázala souhlas zákonných zástupců s jejich zveřejněním, ani jakým způsobem žalovaná fotografie získala a ohledem na obsah článků nedovodil, že by jejich uveřejnění bylo v souladu se zákonnou licencí podle § 12 odst. 3 obč. zák. Závěry odvolacího soudu o absenci veřejného zájmu ve smyslu § 12 odst. 3 obč. zák. jsou souladné se závěry, ke kterým dospěl ESLP v citované věci Van Hannover, kde uvedl, že fotografie týkající se výlučně soukromého života fyzické osoby nepřispívají k diskuzi o veřejném zájmu (srov. též rozsudek ESLP ze dne 15. 1. 2009, ve věci Dimitrios Reklos a Vassiliki Davourlis proti Řecké republice, stížnost č. 1234/05). Ve vztahu odpovědnosti původce zásahu v podobě šíření fotografií a dítěte je třeba odkázat na výše uvedené obecné závěry dovolacího soudu.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. a nebyla zjištěna jiná vada, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalované podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)